

Εκτίμηση κινδύνου και σχεδιασμός ασφάλειας

Ενημερωτικό δελτίο

Κάντε κλικ [εδώ](#) για επεξηγηματικό βίντεο σχετικά με τους τεκμηριωμένους παράγοντες κινδύνου.

Βρείτε πληροφορίες σχετικά με **τους δείκτες ενδοοικογενειακής βίας** στην [ενότητα 2](#).

Είναι σημαντικό να προσδιοριστεί η παρουσία **παραγόντων κινδύνου** που αυξάνουν την πιθανότητα κλιμάκωσης της βίας και μπορούν να οδηγήσουν σε «εκ νέου επίθεση». ¹ Αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν τα ψυχολογικά και ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά τόσο των δραστών όσο και των θυμάτων, καθώς και τη δυναμική εντός της σχέσης θύματος-δράστη. ² Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι αυτοί οι παράγοντες δεν είναι αιτιώδεις. ³ Η κατανόηση των παραγόντων κινδύνου αποτελεί σημαντικό μέρος της κατάλληλης ανταπόκρισης στις αποκαλύψεις ενδοοικογενειακής βίας. ⁴ Οι παράγοντες κινδύνου μπορεί να μην είναι άμεσοι παράγοντες που πυροδοτούν την ενδοοικογενειακή βία, αλλά μάλλον παίζουν ρόλο ως παράγοντες που συμβάλλουν στην ενδοοικογενειακή βία. Είναι σημαντικό να θυμάστε ότι αυτοί οι παράγοντες μπορούν να αλληλεπιδράσουν με διάφορους περίπλοκους τρόπους. Ωστόσο, παρόλο που ορισμένοι παράγοντες συχνά σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία, κανένας από αυτούς δεν την προκαλεί άμεσα.

Μεμονωμένοι παράγοντες κινδύνου ⁵

Το πρώτο επίπεδο αναδεικνύει στοιχεία βιολογικού και προσωπικού υποβάθρου που αυξάνουν τον κίνδυνο ένα άτομο να γίνει είτε θύμα είτε δράστης βίας.

- Κατάχρηση ουσιών
- Βιώνοντας ή όντας μάρτυρας βίας ως παιδί
- Ασθένεια/αναπηρία
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση/κατάθλιψη
- Χαμηλή εκπαίδευση ή εισόδημα
- Νεαρή ηλικία (θύμα)
- Κακός έλεγχος συμπεριφοράς και παρορμητικότητα
- Χαρακτηριστικά που σχετίζονται με οριακή διαταραχή προσωπικότητας
- Οικονομικό στρες (π.χ. ανεργία > αυξημένος κίνδυνος γυναικοκτονίας⁶)
- Κατάθλιψη και απόπειρες αυτοκτονίας
- Πίστη σε αυστηρούς ρόλους των φύλων
- Ευάλωτες καταστάσεις: Αναπηρία, Εγκυμοσύνη κ.λπ.
- Πρόσβαση σε όπλα

Παράγοντες κινδύνου σχέσης ⁷

Το δεύτερο επίπεδο εμβαθύνει σε στενές σχέσεις που θα μπορούσαν να αυξήσουν την πιθανότητα αντιμετώπισης βίας, είτε ως θύμα είτε ως δράστης. Ο εσωτερικός κοινωνικός κύκλος ενός ατόμου, που περιλαμβάνει

συνομηλίκους, ρομαντικούς συντρόφους και μέλη της οικογένειας, διαμορφώνει σημαντικά τη συμπεριφορά του και αυξάνει την έκθεσή του στη βία.

- Έλεγχος συμπεριφορών: παρακολούθηση καθημερινών δραστηριοτήτων όπως τηλεφωνικές κλήσεις, κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, συμπεριλαμβανομένων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ντύσιμο
- Εμμονική και/ή υπερβολική συμπεριφορά ζήλιας
- Οικονομικές δυσκολίες
- Πρόσφατος ή προγραμματισμένος χωρισμός/διαζύγιο -> αυξημένος κίνδυνος γυναικοκτονίας⁸
- Παραβιάσεις της αυτοεκτίμησης μέσω λεκτικής βίας
- Μάρτυρες βίας ως παιδί
- Ιστορικό κακής γονικής μέριμνας ή σωματικής πειθαρχίας ως παιδί
- Παρουσία παιδιού του θύματος από προηγούμενο σύντροφο που ζει στο σπίτι (π.χ. θετό παιδί του δράστη) -> αυξημένος κίνδυνος γυναικοκτονίας⁹

Κοινοτικοί παράγοντες κινδύνου ¹⁰

Το τρίτο επίπεδο διερευνά περιβάλλοντα όπως εκπαιδευτικά ιδρύματα, χώρους εργασίας και κοινότητες, όπου λαμβάνουν χώρα κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Στόχος του είναι να εντοπίσει τα χαρακτηριστικά αυτών των περιβαλλόντων που συσχετίζονται με άτομα που γίνονται είτε θύματα είτε δράστες βίας.

1. Κοινωνικά πρότυπα ανισότητας φύλου (ειδικά εκείνα που συνδέουν τις έννοιες του ανδρισμού με την κυριαρχία και την επιθετικότητα)
2. Κοινωνική και γεωγραφική απομόνωση
3. Κοινωνικοοικονομική ανισότητα
4. Έλλειψη πρόσβασης σε δίκτυα και υπηρεσίες υποστήριξης
5. Κοινότητες με υψηλά ποσοστά ανεργίας, υψηλά ποσοστά βίας και εγκληματικότητας, εύκολη πρόσβαση σε ναρκωτικά και αλκοόλ, αδύναμες κυρώσεις κατά της ενδοοικογενειακής βίας
6. Χαμηλή συμμετοχή της κοινότητας μεταξύ των κατοίκων

Κοινωνικοί παράγοντες κινδύνου ¹¹

Το τέταρτο επίπεδο εξετάζει τις γενικές κοινωνικές επιρροές που διαμορφώνουν την ατμόσφαιρα είτε ενθαρρύνοντας είτε αποτρέποντας τη βία. Αυτές οι επιρροές περιλαμβάνουν κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες που υποστηρίζουν τη βία ως αποδεκτό μέσο επίλυσης συγκρούσεων. Επιπλέον, σημαντικοί κοινωνικοί παράγοντες συνίστανται σε υγειονομικές, οικονομικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές πολιτικές που διαιωνίζουν τις οικονομικές ή κοινωνικές ανισότητες μεταξύ διαφορετικών ομάδων εντός της κοινωνίας.

- Ανισότητα φύλου και ηλικίας: οι στερεοτυπικές ιδέες σχετικά με τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών στην κοινωνία και τον τρόπο με

Βρείτε συγκεκριμένες πληροφορίες για τη [Γυναικολογία/Μαιευτική, τη Χειρουργική/Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, την Παιδιατρική και την Οδοντιατρική.](#)

τον οποίο πρέπει να συμπεριφέρονται, καλλιεργούν ένα περιβάλλον για την εμφάνιση ενδοοικογενειακής βίας

- Ανθρωπιστικές κρίσεις: η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος (π.χ. τροπικές καταιγίδες, σοβαρές πλημμύρες, κατολισθήσεις), οι ένοπλες συγκρούσεις και η πανδημία COVID-19 έχουν ως αποτέλεσμα αυξημένα ποσοστά έμφυλης βίας, όπως επιβλαβείς πρακτικές, σεξουαλική βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών
- Πολιτιστικά πρότυπα που υποστηρίζουν την επιθετικότητα προς τους άλλους
- Αδύναμες υγειονομικές, εκπαιδευτικές, οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές ή νόμοι

Πιθανοί δείκτες υψηλού κινδύνου:

- Ξαφνική αλλαγή στη συμπεριφορά των δραστών: «Έχει αλλάξει ξαφνικά»
- Το θύμα σου λέει: «Με ανατριχιάζει», «Έχει αυτό το βλέμμα στα μάτια του»
- Βία κατά των κατοικίδιων ζώων
- Κατάχρηση ουσιών π.χ. αλκοολισμός, ναρκωτικά κ.λπ.
- Απόπειρα στραγγαλισμού
- Εγκυμοσύνη
- Χωρισμός και διαζύγιο
- Το θύμα είναι σε μια νέα σχέση
- Ο δράστης έχασε την επιμέλεια των παιδιών
- Παραβίαση περιοριστικών μέτρων

Source: Davies, J., Lyon, E. & Monti-Catania, D. 1998, Safety Planning with Battered Women: Complex Lives/Difficult Choices, Sage Publications, Thousand Oaks, p. 98-100).

Εκτίμηση κινδύνου

Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα ενήλικα θύματα/επιζώντες είναι συχνά καλοί προγνωστικοί παράγοντες του δικού τους επιπέδου ασφάλειας και κινδύνου και ότι αυτή είναι η ακριβέστερη εκτίμηση του επιπέδου κινδύνου τους.

Επομένως, η κατανόηση και η αξιολόγηση του κινδύνου αρχίζει με την ακρόαση του θύματος. Μέσω της ακρόασης, οι επαγγελματίες μπορούν να αντιληφθούν πιθανά σήματα και να κάνουν ερωτήσεις σχετικά με τους δείκτες βίας. Η εκτίμηση κινδύνου βοηθά να προσδιοριστεί εάν ο κίνδυνος είναι χαμηλός ή υψηλός.¹²

Βρείτε πληροφορίες σχετικά με την **επικοινωνία σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας** στην [ενότητα 3](#).

Εκτίμηση κινδύνου σημαίνει επαγγελματική κρίση σχετικά με παράγοντες κινδύνου.

Οι παράγοντες κινδύνου που υπάρχουν σε συνδυασμό με την εκτίμηση του κινδύνου από το ίδιο το θύμα για τον προσδιορισμό της πιθανότητας μελλοντικής βίας και της πιθανότητας βλάβης, συμπεριλαμβανομένου σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, από μελλοντική βία.¹³

Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να βοηθήσουμε τον ασθενή να αξιολογήσει τόσο την παρούσα όσο και τη μελλοντική του ασφάλεια, μαζί με εκείνη των παιδιών του. Μια ολοκληρωμένη εκτίμηση κινδύνου, σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές, περιλαμβάνει τη συλλογή σχετικών πληροφοριών σχετικά με το οικιακό περιβάλλον, τη διερεύνηση της αντίληψης του θύματος για τον κίνδυνο και τη λήψη επαγγελματικής κρίσης σχετικά με τους τρέχοντες παράγοντες κινδύνου.¹⁴

Άμεσος κίνδυνος αυτοκτονίας και αυτοτραυματισμού

Μερικοί άνθρωποι φοβούνται ότι το ζήτημα της αυτοκτονίας μπορεί να προκαλέσει το θύμα να το διαπράξει. Αντίθετα, η **συζήτηση για αυτοκτονία συχνά μειώνει το φόβο του θύματος για αυτοκτονικές σκέψεις και το βοηθά να αισθάνεται ότι το κατανοούν**. Τα ευρήματα μιας μελέτης έδειξαν σαφή συσχέτιση μεταξύ τεκμηριωμένων περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας και αυξημένης πιθανότητας αυτοτραυματισμού. Κατά τη διάρκεια της μελέτης, σχεδόν το ένα τέταρτο των ατόμων που βίωσαν ενδοοικογενειακή επίθεση επιδόθηκαν σε αυτοτραυματιστική συμπεριφορά.¹⁵

Επιπλέον, είναι σημαντικό να παρέχεται τεκμηρίωση που να υποδεικνύει άμεσο κίνδυνο αυτοκτονίας και αυτοτραυματισμού, για να διευκολυνθεί η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των συναδέλφων και να διασφαλιστεί η συνέπεια.

Φύλο και διάσταση φύλου στην εκτίμηση κινδύνου¹⁶

Η πλειονότητα των εκτιμήσεων κινδύνου δεν λαμβάνει ρητά υπόψη τις πτυχές του βιολογικού/κοινωνικού φύλου. Συχνά, τα εργαλεία αυτά είτε δεν διαθέτουν λήμματα και για τα δύο φύλα στους καταλόγους ελέγχου τους είτε χρησιμοποιούν αποκλειστικά την αρσενική μορφή όταν αναφέρονται σε δράστες. Κατά συνέπεια, εάν οι επαγγελματίες υγείας έχουν προκατάληψη λόγω φύλου, μπορεί να παραβλέψουν τους άνδρες ως θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

Η ενσωμάτωση της διάστασης του βιολογικού φύλου και του κοινωνικού φύλου στα μέσα εκτίμησης κινδύνου είναι επιτακτική ανάγκη για τους

επαγγελματίες του τομέα της υγείας. Πρέπει να αναγνωρίζουν τις νομοθετικές και δεοντολογικές απαιτήσεις σχετικά με την ισότητα των φύλων, λαμβάνοντας υπόψη τη συμπεριφορά και την κρίση τους για τον μετριασμό των προκαταλήψεων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα της εκτίμησης κινδύνου. Ακόμη και αν περιλαμβάνονται πτυχές κοινωνικού και βιολογικού φύλου, οι επαγγελματίες υγείας πρέπει να εκπαιδεύονται ώστε να τις λαμβάνουν υπόψη κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων, διασφαλίζοντας ότι οι ερωτήσεις τίθενται και ερμηνεύονται κατάλληλα. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στην [ενότητα 8](#).

Σχεδιασμός Ασφάλειας

Η δημιουργία ενός σχεδίου ασφαλείας μπορεί να προσεγγιστεί με διάφορους τρόπους, προσαρμοσμένους στις ατομικές περιστάσεις. Θα πρέπει να αντιμετωπίζει τις άμεσες ανησυχίες για την ασφάλεια και να παραμένει προσαρμόσιμη στις αλλαγές των συνθηκών. Ενώ ένα θύμα δεν μπορεί να ελέγξει την κακοποιητική συμπεριφορά του συντρόφου του, μπορεί να εφαρμόσει μέτρα για να προστατεύσει τον εαυτό του και τα παιδιά του. Το σχέδιο ασφαλείας είναι μια εξατομικευμένη και πρακτική στρατηγική που προσδιορίζει συγκεκριμένες ενέργειες στις οποίες μπορεί να προβεί το θύμα για να ενισχύσει την προστασία του και να ελαχιστοποιήσει τον κίνδυνο βλάβης.

Όταν κάνετε ένα σχέδιο ασφαλείας με κάποιον που βιώνει βία, είναι σημαντικό να ξεκινήσετε ακούγοντας. **Πρώτα, ακούστε και [κάντε ερωτήσεις σχετικά με το τι συμβαίνει](#)**. Μάθετε τι **κάνουν ήδη για να αυξήσουν την ασφάλεια** και χρησιμοποιήστε το ως βάση για να τους βοηθήσετε να σκεφτούν τι άλλο θα μπορούσε να αυξήσει την ασφάλειά τους.¹⁷

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα ερωτήσεων που μπορείτε να κάνετε για τον σχεδιασμό ασφαλείας: Ασφαλές μέρος για να πάτε	<i>"Αν πρέπει να φύγετε από το σπίτι σας βιαστικά" πού θα μπορούσατε να πάτε;"</i>
Προγραμματισμός για παιδιά	<i>«Θα πήγαινες μόνος/η σου ή θα έπαιρνες μαζί σου τα παιδιά σου;»</i>
Μεταφορά	<i>«Πώς θα φτάσεις εκεί;»</i>
Αντικείμενα που πρέπει να πάρετε μαζί σας	<i>«Χρειάζεται να πάρετε μαζί σας έγγραφα, κλειδιά, χρήματα, ρούχα ή άλλα πράγματα όταν φεύγετε; Τι είναι ουσιώδες;»</i>
Οικονομικά στοιχεία	<i>«Έχεις πρόσβαση σε χρήματα αν χρειαστεί να φύγεις; Πού φυλάσσονται; Μπορείς να φτάσεις σε αυτά σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης;»</i>

Υποστήριξη κάποιου κοντινού προσώπου

"Υπάρχει κάποιος γείτονας που μπορείτε να πείτε για τη βία, ο οποίος μπορεί να καλέσει την αστυνομία ή να έρθει να σας βοηθήσει αν ακούσει ήχους βίας που προέρχονται από το σπίτι σας;"

Χρήσιμες πηγές

Μπορείτε να τις βρείτε [εδώ](#).

¹ Gondolf, E. W. 2002, Batterer Intervention Systems: Issues, Outcomes and Recommendations, Sage Publications, Thousand Oaks, p. 167.

² Roehl, J., & Guertin, K. 2000, 'Intimate partner violence: The current use of risk assessments in sentencing offenders', The Justice System Journal, vol. 21, no. 2, pp. 171-198.

³ Gondolf, E. W. 2002, Batterer Intervention Systems: Issues, Outcomes and Recommendations, Sage Publications, Thousand Oaks.

⁴ 1800 Respect, national domestic family and sexual violence counselling service, accessed: 01.02.24, <https://www.1800respect.org.au/resources-and-tools/raft>

⁵ National Center for Injury Prevention and Control, Division of Violence Prevention. Risk and Protective Factors for Perpetration. Centers for Disease Control and Prevention 2021.

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/riskprotectivefactors.html> (accessed January 31, 2024).

⁶ Campbell, J. C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M. A., Gary, F., Glass, N. McFarlane, J., Sachs, C., Sharps, P., Ulrich, Y., Wilt, S. A., Mangello, J., Xu, X., Schollenberger, J., Frye, V. & Loughton, K., 2003, «Παράγοντες κινδύνου για γυναικοκτονία σε καταχρηστικές σχέσεις: Αποτελέσματα από μια μελέτη ελέγχου περιπτώσεων πολλαπλών τοποθεσιών», American Journal of Public Health, τόμος 93, τεύχος 7, σ. 1089-97.

⁷ National Center for Injury Prevention and Control, Division of Violence Prevention. Risk and Protective Factors for Perpetration. Centers for Disease Control and Prevention 2021.

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/riskprotectivefactors.html> (accessed January 31, 2024).

⁸ Campbell, J. C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M. A., Gary, F., Glass, N. McFarlane, J., Sachs, C., Sharps, P., Ulrich, Y., Wilt, S. A., Mangello, J., Xu, X., Schollenberger, J., Frye, V. & Loughton, K., 2003, 'Risk factors for femicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study', American Journal of Public Health, vol. 93, no. 7, pp. 1089-97.

⁹ Campbell, J. C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M. A., Gary, F., Glass, N. McFarlane, J., Sachs, C., Sharps, P., Ulrich, Y., Wilt, S. A., Mangello, J., Xu, X., Schollenberger, J., Frye, V. & Loughton, K., 2003, 'Risk factors for femicide in abusive relationships: Results from a multisite case control study', American Journal of Public Health, vol. 93, no. 7, pp. 1089-97.

¹⁰ National Center for Injury Prevention and Control, Division of Violence Prevention. Risk and Protective Factors for Perpetration. Centers for Disease Control and Prevention 2021.

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/riskprotectivefactors.html> (accessed January 31, 2024).

¹¹ National Center for Injury Prevention and Control, Division of Violence Prevention. Risk and Protective Factors for Perpetration. Centers for Disease Control and Prevention 2021.

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/riskprotectivefactors.html> (accessed January 31, 2024).

¹² 1800 Respect, national domestic family and sexual violence counselling service, accessed: 01.02.24, <https://www.1800respect.org.au/resources-and-tools/risk-assessment-frameworks-and-tools/risk-assessment>

¹³ 1800 Respect, national domestic family and sexual violence counselling service, accessed: 01.02.24, <https://www.1800respect.org.au/resources-and-tools/risk-assessment-frameworks-and-tools/risk-assessment>

¹⁴ Mann, L., & Tosun, Z. (2020, October 23). ASSESSING AND MANAGING RISKS IN CASES OF VIOLENCE AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE. Council of Europe, p. 9.

¹⁵ Boyle A, Jones P, Lloyd S. The association between domestic violence and self harm in emergency medicine patients. Emerg Med J. 2006 Aug;23(8):604-7. doi: 10.1136/emj.2005.031260. PMID: 16858090; PMCID: PMC2564159. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2564159/>

¹⁶ Sondern, Lisa & Pflleiderer, Bettina. (2020). Why the integration of sex and gender aspects will improve domestic violence risk assessment. 155-165. <https://bulletin.cepol.europa.eu/index.php/bulletin/article/view/413/332>

¹⁷ 1800 Respect, national domestic family and sexual violence counselling service, accessed: 01.02.24, <https://www.1800respect.org.au/resources-and-tools/risk-assessment-frameworks-and-tools/risk-assessment>